

**TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE**

**Durum ve Tahmin
PAMUK
2011/2012**

Hazırlayan

Dr. Tijen ÖZÜDOĞRU

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü

tijen.ozudogru@tarim.gov.tr

TEPGE YAYIN NO: 197
ISBN: 978-975-407-337-9
ISSN: 1303-8362

© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.

Aralık 2011

İletişim:

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kampüsü
1 Nolu Giriş (Eski APK Binası)
Eskişehir Yolu 9.km
Lodumlu/ANKARA

Telefon: 0312 287 5833
Faks: 0312 287 5458

TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, basılı veya elektronik materyal olarak çoğaltılamaz ve/veya dağıtılamaz.
Kaynak gösterilmek şartı ile alıntı yapılabilir.
Yayın içerisindeki her türlü yorum ve değerlendirmeler yazara aittir ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve TEPGE'nin görüşlerini yansıtmaz.

ÖNSÖZ

Pamuk geniş kullanım alanı olan bir bitkidir. Yarattığı katma değer ve istihdam imkânları nedeniyle ülke ekonomisine büyük yararlar sağlamaktadır. Bu açıdan, stratejik öneme sahip bir ürün olup dokuma ve tekstil sanayinin ana ham maddesidir. Aynı zamanda pamuğun tohumu yağ sanayinde küspesi de hayvan yemi olarak kullanılmaktadır. Son yıllarda petrolde dışa bağımlılık ve petrol türevi yakıtların neden olduğu çevresel kaygıları azaltmak amacıyla, pamuk çekirdeğinden elde edilen yağ giderek artan miktarda biyodizel üretiminde ham madde olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu sayede pamuk, enerji tarımının da bir parçası durumundadır. Dolayısıyla pamuk bitkisi, yetiştirilen yörelerin ve ülkelerin hem tarımının hem de sanayisinin gelişmesine olumlu katkılar sağlamaktadır.

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü'nün Pamuk Durum ve Tahmin çalışmaları; sektördeki gelişmeleri yakından takip ederek ilgili kişi, grup ve kuruluşları bu gelişmelerden zamanında ve doğruya en yakın olarak haberdar edip bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Hazırlanan bu çalışmada esas itibarıyla içinde bulunulan yıldaki arz, kullanım, fiyatlar vs. ile ilgili ortaya çıkan gerçekleştirmeler (Durum) ile bir sonraki yıldaki muhtemel gelişmeler (Tahmin), daha sonraki yıllardaki beklenen gelişmeler (Öngörü) sistematik olarak incelenmektedir.

Yoğun emekleri için bu raporu hazırlayanlara teşekkür ederim.

Mine HASDEMİR

Enstitü Müdür V.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
DÜNYADA DURUM: 2009/2010.....	1
DÜNYADA TAHMİN: 2010/2011.....	4
DÜNYADA ÖNGÖRÜ: 2011/2012	6
DÜNYADA ÖNGÖRÜ: 2012/2013	7
TÜRKİYE'DE DURUM: 2009/2010.....	8
TÜRKİYE'DE TAHMİN: 2010/2011.....	13
TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ: 2011/2012	15
EK TABLOLAR	16

TABLolar

Tablo 1. Dünya Pamuk Arz ve Kullanımı	1
Tablo 2. Türkiye Pamuk Arz ve Kullanımı.....	10
Tablo 3. Türkiye Pamuk Arz ve Kullanımı	11
Ek Tablo 1. Dünya Pamuk Ekim Alanı, Verim, Arz ve Kullanımı	17
Ek Tablo 2. Dünya Pamuk Arzı ve Kullanımı	18
Ek Tablo 3. Ülkelere Göre Pamuk Arzı ve Kullanımı Tahminleri	19
Ek Tablo 4. Aylık Cotlook A Endeks, ABD Memphis ve İzmir Ticaret Borsası (İTB) Std.1 Pamuk Fiyatları	23
Ek Tablo 5. İllere Göre Pamuk Ekim Alanı, Kütlü Üretim, Kütlü Verim, Lif Üretim, Lif Verim, Lif Randıman	24
Ek Tablo 6. Türkiye’de Bölgelere Göre Pamuk Ekim Alanı, Lif Üretim ve Verimi.....	25
Ek Tablo 7. Aylara Göre Fasil Bazında Türkiye’nin Pamuk ve Tekstil İthalatı (Pamuk Eşdeğeri)	26
Ek Tablo 8. Aylara Göre Fasil Bazında Türkiye’nin Pamuk ve Tekstil İhracatı (Pamuk Eşdeğeri)	28
Ek Tablo 9. Türkiye’nin Yıllara Göre Pamuk Ekim Alanı, Üretimi, Verimi	30
Ek Tablo 10. TARİŞ Pamuk Alım Miktar ve Tutarları	30
Ek Tablo 11. ÇUKOBİRLİK Pamuk Alım Miktar ve Tutarları	31
Ek Tablo 12. ANTBİRLİK Pamuk Alım Miktar ve Tutarları	31
Ek Tablo 13. Yıllar İtibariyle Pamuk Primi Miktarları.....	32
Ek Tablo 14. 2003 Temel Yılı Türkiye’de Kütlü Pamuk Üretici Fiyatları.....	32
Ek Tablo 15. Türkiye’nin Ülkelere Göre Yıllık Lif Pamuk İthalatı Miktarı	33
Ek Tablo 16. Türkiye’nin Ülkelere Göre Yıllık Lif Pamuk İthalatı Değeri	34
Ek Tablo 17. Türkiye’nin Ülkelere Göre Yıllık Lif Pamuk İhracatı Miktarı	34
Ek Tablo 18. Türkiye’nin Ülkelere Göre Yıllık Lif Pamuk İhracatı Değeri.....	35
Ek Tablo 19. Türkiye’de 2010 yılında Organik Pamuk Üretimi Yapılan İller ve Üretim Miktarları	35

GRAFİKLER

Grafik 1. Dünya Pamuk Üretimi ve Tüketimi.....	2
Grafik 2. Dünya Pamuk Bitiş Stokları	2
Grafik 3. Dünya Pamuk Arzı.	4
Grafik 4. Dünya Pamuk Kullanımı.	5
Grafik 5. Dünya Lif Pamuk Fiyatları	6
Grafik 6. Türkiye’de Pamuk Ekim Alanlarının Bölgelere Göre Dağılımı	8
Grafik 7. Türkiye’de Pamuk Üretimi Yapan Başlıca İller ve Kütlü Pamuk Üretim Miktarları	9
Grafik 8. Türkiye’de Kütlü ve Lif Pamuk Fiyatları	13

ÖZET**Başlıca Gelişmeler****Durum: 2009/10**

- Dünyada 30 milyon ha alanda, 22 milyon ton lif pamuk üretimi yapılmış, ortalama 725 kg/ha verim elde edilmiştir. Bir önceki sezona oranla ekim alanları %1, pamuk üretimi %6, pamuk verimi ise %5 gerilemiştir.
- Küresel pamuk tüketimi küresel pamuk üretimini 3,2 milyon ton aşmıştır.
- Dünya pamuk ticareti yaklaşık %19 artışla 7,8 milyon ton'a ulaşmıştır.
- Pamuk stokları son 15 yılın en düşük seviyesi olan 8,7 milyon ton'a gerilemiştir. Bir önceki sezona oranla %28 azalmıştır.
- Stok/kullanım oranı %50'den %34'e gerilemiştir.
- Uluslararası pamuk fiyatları bir önceki sezona oranla %28 artmıştır. Bu artış üretimle tüketim arasındaki uçurumdan ve üretim ile stoklardaki düşüştan kaynaklanmıştır.
- Türkiye'de 420 bin ha alanda 638 bin ton lif pamuk üretimi yapılmış olup, lif verimi ortalama 1.520 kg/ha'dır.
- Türkiye pamuk ithalatında Çin'den sonra ikinci sırada olup, tekstil ve hazır giyim sektöründeki yatırım ve ihracata bağlı olarak 2009/10'da %50 artışla 957 bin ton pamuk ithal etmiştir.
- Dünya fiyatlarının da etkisiyle, yurtiçinde lif pamuk fiyatları %55'in üzerinde bir artış göstermiş ve Ege Standart-1 pamuk fiyatı ortalama 2,92 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tahmin: 2010/11

- Dünya pamuk ekim alanlarının %10,3 artışla 33,3 milyon ha'a, verimin %2,6 artışla ortalama 746 kg/ha'a, pamuk üretiminin ise %12,2 artışla 24,9 milyon ton'a yükseldiği tahmin edilmektedir.
- Dünya pamuk ticaretinin %2 azalarak 7,6 milyon ton'a gerilediği, ithalatın %34'ünün Çin, ihracatın %41'inin ABD tarafından yapıldığı tahmin edilmektedir.
- Dünya piyasalarında yaşanan arz sıkıntısı nedeniyle pamuk fiyatları bir önceki sezona göre iki kat artış göstermiştir. Yüksek pamuk fiyatları sebebiyle küresel pamuk tüketiminin %3 azaldığı tahmin edilmektedir.
- Dünyada bir önceki sezon %34 olan stok/kullanım oranının %37'ye yükseldiği tahmin edilmektedir.
- Türkiye'de pamuk ekim alanlarının %15 artışla 481 bin ha, lif pamuk üretiminin ise %28 artışla 817 bin ton olduğu tahmin edilmektedir.
- Üretimde görülen artış ve küresel pamuk fiyatlarının aşırı yükselmesi sonucu talepte yaşanan daralmadan dolayı, Türkiye'nin pamuk ithalatının bir önceki sezona oranla %24 azalarak 729 bin ton olduğu tahmin edilmektedir.
- Bu sezonda Ege Standart-1 pamuk fiyatı bir önceki sezona göre %87 artışla ortalama 5,45 TL/kg olmuştur.

Öngörü: 2011/12 - 2012/13

- Son iki sezondan bu yana artan pamuk fiyatları sebebiyle, 2011/12'de dünya pamuk ekim alanlarının yaklaşık %7,5 oranında artarak 35,8 milyon ha'a, üretimin ise %7,7 artışla 26,8 milyon ton'a yükseldiği tahmin edilmektedir.
- Küresel pamuk ticaretinin 2011/12'de 7,6 milyon ton'da sabit kalacağı öngörülmektedir.
- Dünya'da dönem sonu stokların (Çin'deki stokların 1,1 milyon ton artması ve üretimde beklenen 1,9 milyon ton artış sonucu) %32,4 sıçramayla 2011/12 sonunda 11,9 milyon ton'a, stok/kullanım oranının ise %37'den %50'ye yükseleceği öngörülmektedir. Bu öngörünün fiyatlarda önemli bir düşüşe neden olabileceği düşünülmektedir.
- Dünya'da 2012/13 sezonunda ekim alanları ve üretimde düşüş beklenmektedir. Beklenen küresel üretim azalmasına karşın tüketimin artacağı, aradaki açığın ise ticarete beklenen artışla kapanacağı öngörülmektedir.
- 2011/12'de Türkiye'nin pamuk ekim alanlarının yaklaşık %30 artarak 625 bin ha, pamuk üretiminin ise %26 civarında bir artış göstererek 1 milyon ton seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir. Pamuk üretiminde öngörülen artış sonucu üretimin tüketimi karşılama oranının %81'e ulaşacağı tahmin edilmektedir.
- Türkiye'de pamuk ithalatının %10 azalacağı, ihracatının %40 artacağı beklenmektedir.
- 2011/12 sezonunda Ege Standart-1 pamuk fiyatı ilk beş aylık ortalaması %33 azalışla 4,10 TL/kg'dır

DÜNYADA DURUM: 2009/2010

Uluslararası Pamuk Danışma Kurulu (ICAC)'nin verilerine göre; 2009/10 pamuk üretim sezonunda dünyada 30 milyon hektar alanda pamuk üretimi yapılmış (%-1), pamuk üretimi ardışık üç dönem boyunca azalarak 22 milyon ton'a gerilemiştir. Üretimdeki azalışın oranı bir önceki sezona göre %6'dır. Üretimdeki sürekli düşüşün nedeni alternatif ürünlerle (özellikle tahıllar ve yağlı tohumlar) olan fiyat rekabeti ve artan üretim maliyetleridir. Ortalama verim ise 727 kg/ha (%-5) olarak gerçekleşmiştir (Tablo 1).

Bu sezonda küresel pamuk tüketimi küresel pamuk üretimini 3,2 milyon ton aşmıştır. Pamuk stokları %27,1 düşüşle son 15 yıldaki en düşük seviyesi olan 8,7 milyon tona gerilemiştir. Bu dünya pamuk stoklarının 1994/95'ten beri en büyük düşüşüdür (Ek Tablo 1). Uluslararası pamuk fiyatları, stokların azalmasından dolayı son on yıldır görülmeyen seviyelere ulaşmış, rekabetçi ürünlerin fiyatları düşmüş bu durum 2010/11'de pamuk yetiştiriciliğinde ilgiyi tetiklemiştir.

Tablo 1. Dünya Pamuk Arz ve Kullanımı (000 ton)

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11 Tahmin	2011/12 Öngörü	2012/13 Öngörü
Ekilen Alan (000 ha)	34.641	32.833	30.432	30.212	33.337	35.825	33.100
Verim (kg/ha)	772	793	767	727	746	748	753
ARZ							
Üretim	26.766	26.073	23.455	22.170	24.872	26.788	24.910
İthalat	8.122	8.380	6.506	7.756	7.600	7.624	8.480
Başlangıç (1 Ağustos) Stokları	12.536	12.749	12.210	11.895	8.674	9.010	11.930
Toplam Arz	47.424	47.202	42.171	41.821	41.146	43.422	45.320
KULLANIM							
Kullanım	26.487	26.532	23.685	25.248	24.459	23.866	24.690
İhracat	8.048	8.356	6.596	7.776	7.625	7.624	8.480
Toplam Kullanım	34.535	34.888	30.281	33.024	32.084	31.490	33.170
Bitiş (31 Temmuz) Stokları	12.749	12.210	11.895	8.674	9.010	11.931	12.150
Stok/Kullanım Oranı (%)	48	46	50	34	37	50	49
Cotlook A Endeks (cents/lb)	59,15	72,90	61,20	77,54	164,26	109*	

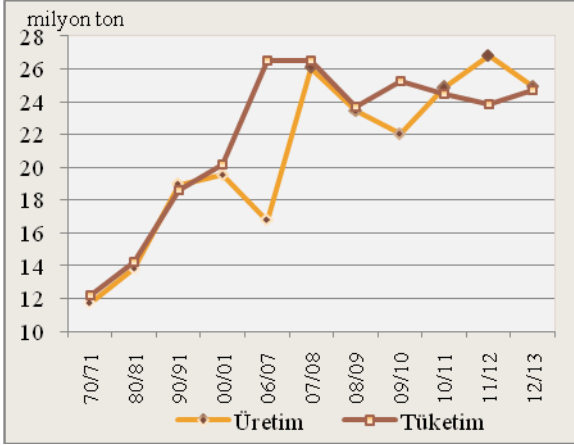
Kaynak: ICAC, Cotton This Month, January 3, 2012

*2011/12 sezonunun ilk 5 aylık ortalamasıdır (Ağustos-Aralık 2011).

Pamuk dünya üzerinde çeşitli coğrafi bölgelerde yetiştirilmektedir. Bu bölgelerin başında Asya kıtası gelmekte, bu kıtayı Amerika ve Afrika kıtaları izlemektedir. Dünyanın en fazla pamuk üreticisi olan Çin, Hindistan, ABD, Brezilya ve Pakistan aynı zamanda en fazla pamuk kullanıcısı konumundadır. Bu ülkeler dünya pamuğunun %81'ini üretmiş, %74'ünü ise kullanmışlardır. 2009/10'da Çin'de pamuk ekim alanları %12 oranında azalarak 5,4 milyon hektara, ortalama verim ise olumsuz hava koşulları nedeni ile 1.271 kg/ha' a gerilemiştir. Sonuç olarak üretim %15 oranında bir düşüşle 6,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Çin'de ekim alanı ve üretimdeki azalmanın nedeni çiftçilerin gelirlerinin azalması ve tahıl üretiminin cazip olmasıdır. Hindistan'daki

pamuk ekim alanları 2003/04'den itibaren hemen her dönem artmış ve 2009/10'da 10,2 milyon ha olarak gerçekleşmiştir. Bu da neredeyse dünyadaki toplam pamuk ekim alanlarının üçte biridir. Ekim alanlarındaki artışa neden olarak; yüksek verimli melez tohumların kullanımı ve modern tarımsal faaliyetlerin son zamanlarda artması sonucu pamuk veriminde yaşanan önemli düzeydeki artışlar ve yüksek ulusal pamuk fiyatları gösterilmektedir. Ancak ortalama verim 2009/10'da olumsuz hava koşullarından etkilenmiş ve %5 oranında düşüşle 498 kg/ha olmuştur (Ek Tablo 2).

Pamuk AB 27’de çoğunlukla Yunanistan ve İspanya’da üretilmektedir. Portekiz de üretim 2006 yılında durmuştur. Bulgaristan’da ise 2009/10’da hiç üretim yapılmazken 2010/11’de 500 ton’den az üretim yapıldığı tahmin edilmektedir. Yunanistan, İspanya, Portekiz ve Bulgaristan’daki pamuk üreticileri, AB’nin Ortak Tarım Politikası’ndan destek almaktadırlar. Bu destek sisteminde AB’deki pamuk üreticileri 2006/07’den itibaren pamuğa verilen desteğin %65’ini tek çiftlik ödemesi denilen sistemde (üretimden bağımsız gelir yardımı) almışlar, kalan %35 ise arazi ödemesi (üretimle kısmen bağlantılı gelir yardımı) şeklinde olmuştur. Çeşitli sebeplerle reformun feshedilmesiyle birlikte 2008 yılında yeni bir rejim ortaya çıkmış ve 2009/10’da uygulamaya konmuştur. Programın temel yapısı, 65/35’lik ödemeler ile aynı kalmıştır.

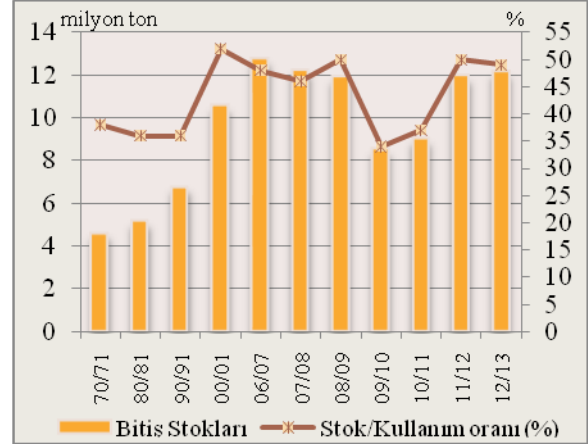

Grafik 1. Dünya Pamuk Üretimi ve Tüketimi*

*Kaynak: Ek Tablo 1

Dünya pamuk ithalatı, Çin, Türkiye, Bangladeş ve Vietnam’da artan ithalatlar ve ekonomik iyileşmelerle 2009/10’da yüzde 19 artışla 7,8 milyon tona ulaşmıştır. Dünya pamuk ticareti 2008/09’da ekonomik krizden etkilenmiş, pamuk ipliği kullanımının azalmasıyla %22’lik bir düşüş yaşamış ve 6,5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Çin, Türkiye, Bangladeş, Endonezya, Tayland ve Vietnam 2009/10’da %69 ile en büyük pamuk ithalatçıları olup ithalattaki en büyük artış payına sahiptirler. Dünyanın bir numaralı pamuk ithalatçısı olan Çin’deki ithalatlar bu sezonda %56 artışla 2,4 milyon tona ulaşmıştır (Ek Tablo 2 ve 3). Bunun sebebi, pamuk ipliği kullanımındaki artıştır. Çin’de pamuk ipliği kullanımının artmaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

Pamuk arazisine ayrılmış ödeme arttırılmış ancak bu ödemeyi almaya uygun maksimum pamuk arazisi azaltılmıştır. Buna ek olarak yeni rejim üretimden kaçıışı engellemek amacıyla, destekten faydalanmak için üreticilerin ekilen pamuğu hasat etmelerini şart koşmakta ve pamuğun “güçlü ve satılabilir kalitede” olmasını istemektedir. Yenilenen rejim aynı zamanda pamuk çırçır sektörünü yeniden canlandırmayı amaçlayan ulusal programlara destek sağlamaktadır. AB destek programındaki bu değişiklikler, 1950’lerden beri en düşük seviyelere gelmiş olan İspanya’da pamuk üretimini arttırmada etkili olmuştur. İspanya’da üretim 2009/10’da 22 bin tona yükselmiştir. Üretim artışının devam edeceği tahmin edilmektedir.

Grafik 2. Dünya Pamuk Bitiş Stokları *

Dünya pamuk ihracatı 2009/10 sezonunda bir önceki sezona göre %18 artarak yaklaşık 7,8 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. En fazla pamuk ihracatı yapan ülkeler arasında; dünya pamuk ihracatının %34’ünü gerçekleştiren ABD ilk sırada yer almakta olup, ABD’den sonra Hindistan, Özbekistan, Orta Afrika ve Avustralya gelmektedir. Hindistan bu sezonda pamuk ihracatını %176 artırmış ve 1,4 milyon ton ile ABD’den sonra dünyanın en büyük ikinci ihracatçı ülkesi konumuna yerleşmiştir. Hindistan 2007/08’de 1,5 milyon ton rekorla yine en büyük ikinci pamuk ihracatçı ülkesi iken 2008/09’da dünya ekonomik krizi ve hükümetin pamukta doğrudan alımlarla müdahalesi ithalat talebini düşürmüştü ve ihracatlar önemli ölçüde azalarak yaklaşık 515 bin ton’a gerilemiştir (Ek Tablo 2 ve 3).

Pamuk fiyatlarının oluşmasında pamuk arzı önemli bir etken olup, belli başlı pamuk üreticisi ülkelerin üretim miktarları ve stokları fiyatlar üzerinde etkili olmaktadır. Tüketimin üretimi 3 milyon ton aştığı 2009/10'da dünyadaki bitiş stokları 31 Temmuz 2010 itibarı ile 8,5 milyon ton'dur. Stok/kullanım oranı %50'den %34'e gerilemiştir. Uluslararası pamuk fiyatları bir önceki sezona oranla %28 artarak 77,54 cent/lb olarak gerçekleşmiştir. Bu önemli artış aslında üretim ve tüketim arasındaki uçurumdan

kaynaklanmıştır. İlk olarak dünya pamuk kullanımı 2008/09'da yaşanan küresel, mali ve ekonomik krizin neden olduğu keskin bir düşüş sonrası beklenenden fazla hızlı ve güçlü toparlanmıştır. Nitekim 2008/09'da 26,5 milyon tondan 23,7 milyon tona gerileyen pamuk tüketimi, 2009/10'da 25,2 milyon tona yükselmiştir. Pamuk fiyatlarının yükselmesinde ikinci olarak üretim ve stoklardaki düşüş etkili olmuştur (Ek Tablo 2).

DÜNYADA TAHMİN: 2010/2011

Uluslararası Pamuk Danışma Kurulu (ICAC)'nin tahminlerine göre; 2010/11'de dünya pamuk ekim alanları 33,3 milyon hektara (%10,3), ortalama verim 746 kg/ha (%2,6)'a, pamuk üretimi ise ekim alanları ve verimdeki artışa paralel olarak yaklaşık 24,9 milyon tona (%12,2) yükselmiştir (Tablo 1). Bu sezonda küresel üretim sıçrayışının, üretimin %48,5 artarak 3,9 milyon tona ulaştığı tahmin edilen ABD sayesinde olduğu belirtilmektedir. Ayrıca üretim, Hindistan'da %6,6 oranında artışla 5,5 milyon ton seviyesine yükselirken, Çin'de ise %7,6 azalışla 6,4 milyon tona gerilemiştir. Bu üç ülke 2010/11'de küresel pamuk üretiminin 2/3'ünü karşılamaktadır. Brezilya, Özbekistan, Türkiye, Avustralya ve diğer pek çok ülkede de yine üretim artışı olduğu, ancak Ağustos 2010'daki sel sebebiyle Pakistan'da üretimin %7,9 oranında düşüşle 1,9 milyon tona gerilediği tahmin edilmektedir (Ek Tablo 2).

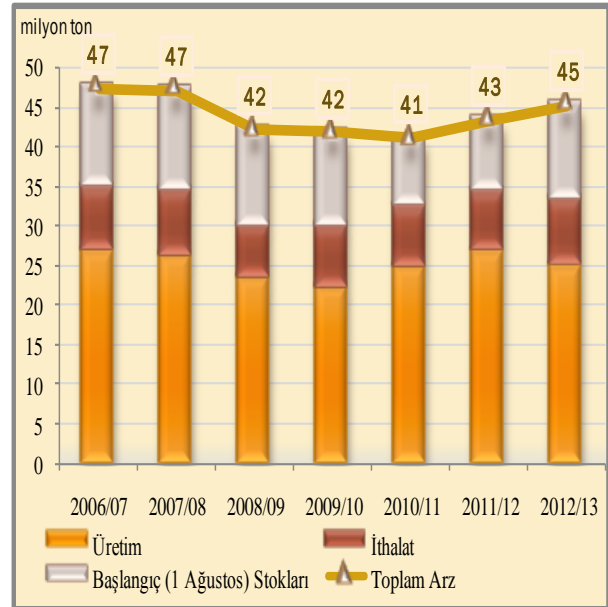
Pakistan'da yaşanan sel felaketi, Hindistan'ın pamuk ihracatındaki kararsızlığı (hükümetin pamuk ihracatına limit getirmeyeceğini belirttiği halde daha sonra limit koyması ve bu kararın piyasalarda şok etkisi yaratması, sonra tekrar limitlerin kaldırılması), Hindistan'da ve Çin'de görülen yağışlar ve kötü hava koşulları nedeniyle hasadın gecikmesi, üretimin son 6 yıl içerisinde gerilemesi, dolardaki dalgalanmalar ve bu tür sorunlardan dolayı dünya piyasalarında pamukta yaşanan arz sıkıntısı dünya pamuk fiyatlarının 2010/11'de çok fazla yükselmesine neden olmuştur. Sezonun ilk aylarında arzda yaşanan daralma nedeniyle panik ortamı yaşanmaya başlamış, iplik fabrikaları pamuğu her zamankinin aksine erkenden ve daha büyük miktarlarda almışlardır. Talepteki artış ve düşük stok miktarları fiyatların yükselmesine neden olmuştur.

Dünya pamuk stokları 2009/10 üretim sezonunda son 7 yılın en düşük seviyesine gerilemiş bu nedenle 2010/11'de sezon 2009/10'a göre %27 düşük stokla başlamıştır.

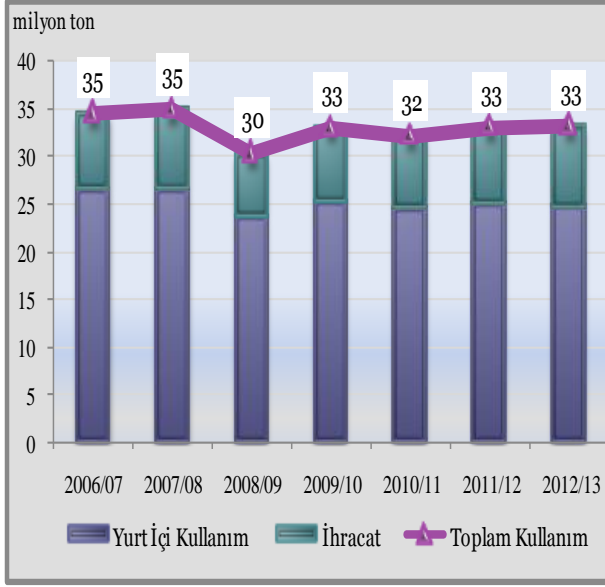
2010/11 pamuk üretim sezonunda, dünya pamuk arzı %1,6 oranında azalışla 41,1 milyon ton,

kullanımı ise %2,8 azalışla 32,1 milyon ton olarak tahmin edilmektedir (Tablo 1).

Uluslararası pamuk fiyatlarında Cotlook A Endeksi 2010/11'de ortalama 164,26 cent/lb'ye ulaşmış olup, bu değer bir önceki sezon ortalamasının iki katıdır. 2011 Mart ayında dünya pamuk fiyatları maksimum seviyesine yükselmiş Cotlook A Endeksi 229,67 cent/lb'ye ulaşmıştır. Bu değer sezonun ilk ayı olan Ağustos ayındaki değer yaklaşık üç katıdır. Mart 2011'de yaşanan rekor seviyelerinden sonra uluslararası pamuk fiyatları önemli ölçüde düşmeye başlamıştır. Haziran 2011'de Cotlook A Endeksi 166,01 cent/lb'ye gerilemiştir (Ek Tablo 4). Pamuk fiyatlarının düşmesinin başlıca nedeni azalan taleptir. Yüksek hammadde fiyatlarıyla karşı karşıya kalan ve kredi alma imkânları zor olan iplik üreticileri faaliyetlerini azaltmıştır. 2010/11'de tüketimin %3 azalarak 24,5 milyon tona gerilediği tahmin edilmektedir. Pamuğun polyester karşısında rekabet gücünü kaybetmesi sonucunda tekstilde pamuğun payı 2009 yılında %36 iken 2010'da %34'e gerilemiştir. ICAC raporlarında, 2010/11 sezonunda yine yüksek pamuk fiyatları sebebiyle polyesterin pamuktan daha rekabetçi olduğu belirtilmektedir.

Grafik 3. Dünya Pamuk Arzı (Tablo 1)

Grafik 4. Dünya Pamuk Kullanımı (Tablo 1)

Dünya pamuk ithalatının 2010/11'de bir önceki sezona göre %2 azalarak 7,6 milyon ton'a gerilediği, ithalatın %34'ünün ise Çin tarafından yapıldığı belirtilmektedir. ICAC verilerine göre, dünyanın ikinci büyük pamuk ithalatçısı olan Türkiye'nin pamuk ithalatı 750 bin ton olup, ithalatın yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır. En fazla ithalat yapan ülkeler sıralamasında Çin ve Türkiye'den sonra Bangladeş, Endonezya, Tayland ve Vietnam gelmektedir.

2010/11'de dünya pamuk ihracatının bir önceki sezona göre %1,9 azaldığı tahmin edilmektedir. Bu sezon; dünyanın en büyük pamuk ihracatçısı olan ABD'nin ihracatının %19,4 artarak 3,1 milyon tona ulaştığı, ikinci sıradaki Hindistan'ın ise arzda görülen daralama sebebiyle ihracatının %22,5 azalarak 1,1 milyon tona gerilediği tahmin edilmektedir (Tablo 1, Ek Tablo 2 ve 3).

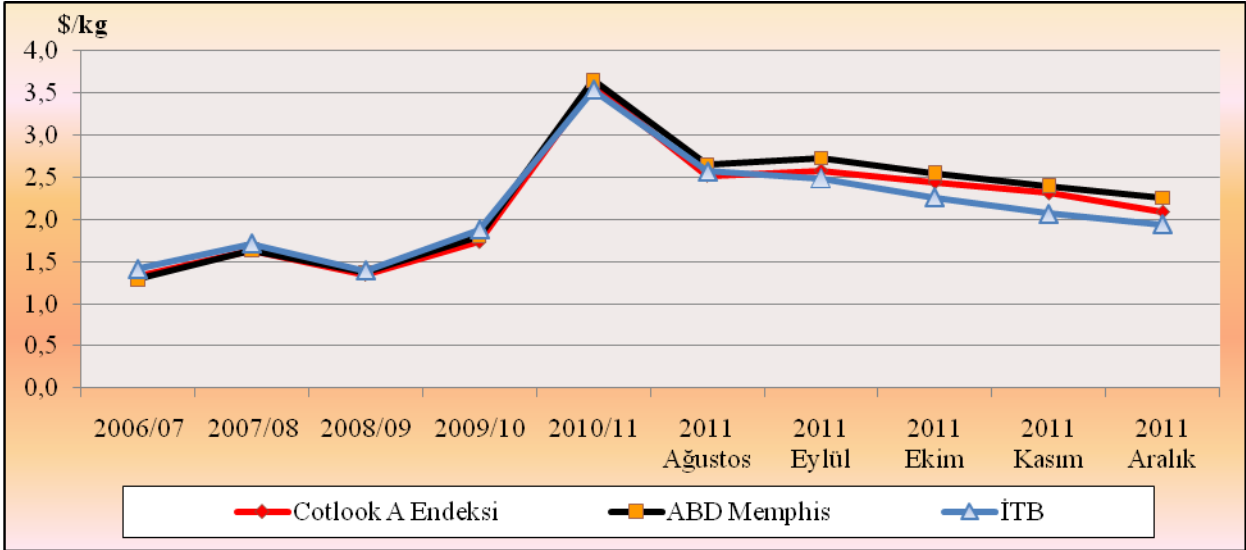
DÜNYADA ÖNGÖRÜ: 2011/2012

2011/12 pamuk üretim sezonunda yükselen pamuk fiyatları sebebiyle, küresel pamuk ekim alanlarının bir önceki sezona göre yaklaşık %7,5 oranında artışla 35,8 milyon ha'ya yükseldiği, verimde ise önemli bir artış olmadığı öngörülmektedir. Pamuk alanlarında beklenen artış sonucu üretimin 26,8 milyon tona (%7,7) ulaşması beklenmektedir (Ek Tablo 1). Bu sezonda beklenen küresel üretim artışının başta Çin ve Hindistan'dan kaynaklanacağı öngörülmektedir. Çin'deki pamuk üretiminin 7,2 milyon ton (%12,4), Hindistan'da ise 6 milyon ton (%7,7)'a ulaşması, ayrıca pamuk üretiminin ABD dışında birçok büyük üretici ülkede (Çin %12, Hindistan %10, Pakistan %9, Avustralya %27, Türkiye %42) artması beklenmektedir. ABD pamuk üretiminin ise ülkenin güneybatısında yaşanan şiddetli kuraklık nedeniyle %13 azalarak 3,4 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir (Ek Tablo 2).

Küresel pamuk ticaretinin sabit kalması beklenmektedir. Dünyada beklenen ithalat ve ihracat miktarı 7,6 milyon ton'dur. Pamuk ithalatı yapan ülkelerin neredeyse tamamında

ithalatta azalma, sadece Çin'de ise %24 artış öngörülmektedir. Bu durum aslında, sabit kalması beklenen toplam ithalatın içinde gizli bir düşüş olduğu anlamına gelir. Çin hükümetinin yeni destek fiyat politikasının (pamuk fiyatları Çin'de belirli bir eşğin altına düşerse devlet iç pamuk satın alır) esası, ulusal rezerv için yerli pamuk satın almaktır.

Dünyadaki dönem sonu stokların Çin'deki stokların 1,1 milyon ton artması ve üretimde beklenen 1,9 milyon ton artış sonucu %32,4 sıçramayla 2011/12 sonunda 11,9 milyon tona yükseleceği tahmin edilmektedir. Dünya'da dönem sonu stok/kullanım oranının ise %37'den %50'ye yükseleceği öngörülmektedir. Stoklardaki artışın üçte birinin Çin'in ulusal pamuk rezervini yeniden oluşturma çabaları nedeniyle olduğu düşünülmektedir. Çin dışındaki stok/kullanım oranının %46'dan %59'a yükseleceği tahmininin sezonda ortalama Cotlook A Endeksinde önemli bir düşüşe dönüşmesi beklenmektedir. Ayrıca talep düşüklüğü fiyatlar üzerinde aşağı yönlü bir baskı yaratmaktadır. Cotlook A'nın 2011/12'nin ilk beş aylık ortalaması 109 cent/lb dir (Ek Tablo 2).

Grafik 5. Dünya Lif Pamuk Fiyatları (Ek Tablo 4)

DÜNYADA ÖNGÖRÜ: 2012/2013

ICAC tarafından, dünyada birkaç ay sonra başlayacak olan pamuk ekimi için yapılan öngörülerde 2012/13 sezonunda ekim alanlarında ve üretimde düşüş beklenmektedir. Buna sebep olarak ise üç yıldan beri artış gösteren pamuk fiyatlarındaki keskin düşüş, dolayısıyla alternatif ürünlerle kıyaslandığında çiftçi gelirlerinde görülen azalma gösterilmektedir. Ayrıca, 2011/12 pamuk ekimlerinden bu yana üretim maliyetlerinin arttığı belirtilmektedir. Sonuç olarak 2012/13'de birçok ülkede pamuk ekim alanlarında düşüş beklenmektedir. Pamuk fiyatının ekim zamanına kadar daha da düşmesi halinde pamuk ekim alanlarında öngörülenden daha büyük bir düşüş yaşanabilir.

Dünya pamuk tüketimini ekonomik büyüme, nüfus artışı, ticaret kuralları ve lif fiyatları etkilemektedir. Pamuk tüketimindeki büyüme tekstil lifi tüketimine tahsis edilen ortalama gelire, benzin fiyatlarının etkisine ve polyester fiyatına ilişkin görece pamuk fiyatına bağlı olarak artıp azalabilmektedir. 2012/13'de beklenen küresel üretim azalmasına karşın tüketimin artacağı, aradaki açığın ise ticarete beklenen artışla kapanacağı öngörülmektedir.

Çin'in son yıllarda ortalama stok değerine göre pamuğun büyük bir miktarını elinde tuttuğu görülmekte olup, 2012/13'de yine stoklarının bir miktar artacağı, dünya bitiş stoklarının ise 12 milyon ton olacağı öngörülmektedir (Tablo 1).

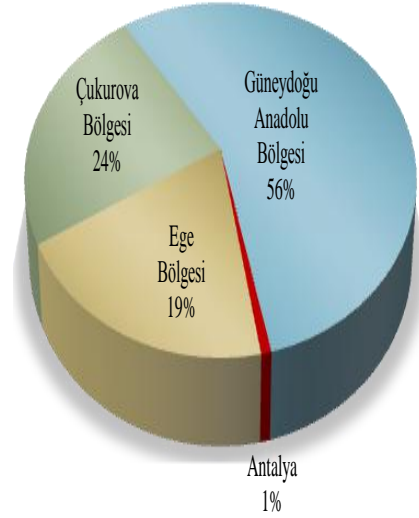
TÜRKİYE'DE DURUM: 2009/2010

Türkiye'de pamuk ekim alanları 2009/10 sezonunda bir önceki yıla oranla %15 azalmıştır. Pamuk ekim alanlarında görülen daralmanın en önemli nedenleri, son yıllarda pamuk fiyatlarının düşük seyretmesi ile özellikle işçilik ve girdi maliyetlerinin yüksekliğidir. 2009/10'da Türkiye'de 420 bin ha alanda 638 bin ton lif pamuk üretimi yapılmış olup, ortalama lif verimi 1.520 kg /ha'dır (Tablo 2).

Türkiye'de üretilen pamuğun çoğu Mart-Mayıs arasında ekilir ve Ağustos-Kasım arasında hasat edilir. Türkiye ekonomisinde önemli bir yere sahip bulunan pamuğun yoğun olarak üretildiği dört bölge vardır. Bunlar; Ege, Çukurova, Güney Doğu Anadolu ve Antalya'dır. Türkiye'de Ege, Çukurova ve Antalya bölgelerinde pamuk tarımının geçmişi oldukça eski olmasına rağmen, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sulama olanaklarının gelişmesi ile bu bölgede üretim alanları artmış ve pamuk üretiminde ön plana çıkmıştır. 2009/10 pamuk üretim sezonunda Türkiye'nin toplam pamuk üretiminin yaklaşık %55'i Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde gerçekleşmiştir. Bu bölgeyi sırasıyla Ege (%18), Çukurova (%27) ve Antalya Bölgeleri (%1) izlemiştir (Ek Tablo 6).

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ'nin Türkiye pamuk ekim alanları içindeki payı 1980/81 sezonunda %8 iken, 2009/10'da %56'ya yükselmiştir. Ekim alanlarındaki bu artışın birinci nedeni GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi)'nin devreye girmesidir. GAP Projesi çerçevesinde yeni ekim alanlarının sulamaya açılması ile bu oran her yıl artmaktadır. Bölgedeki üretim ve verim'de, ekim alanlarına paralel olarak artmıştır.

GAP, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sahip olduğu kaynakları değerlendirerek, bu yörede yaşayan insanların gelir düzeyini ve yaşam kalitesini yükseltmeyi, bölgelerarası farkları gidermeyi ve ulusal düzeyde ekonomik gelişme ve sosyal istikrar hedeflerine katkıda bulunmayı amaçlayan bir bölgesel kalkınma projesidir. GAP kapsamındaki illerin (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak) arazi ve nüfus büyüklüğü, Türkiye'nin ortalama %10'u civarındadır. GAP, başlangıçta bölgenin su ve toprak kaynaklarının

Grafik 6. Türkiye'de Pamuk Ekim Alanlarının Bölgelere Göre Dağılımı (2009/10)

geliştirilmesine dayanan bir program olarak ele alınmış; Fırat ve Dicle Havzası'nda sulama ve hidroelektrik enerji üretimine yönelik 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ve sulama yatırımları öngörülmüştür. GAP kapsamındaki sulama yatırımları ele alındığında öncelik su depolama yapılarına (barajlara) verilmiş, 15 baraj tamamlanmış; 1 milyon ha alanı sulayacak su depolama kapasitesi oluşturulmuştur. GAP Bölgesi'nde 2011 yılı itibarıyla toplam 340.535 ha alan sulamaya açılmıştır. 2012 yılında ise 1 milyon 350 bin ha alanın sulamaya açılması hedeflenmektedir (<http://www.gapep.gov.tr>, Erişim: 29.12. 2011).

Türkiye pamuk üretiminin yarısından fazlası Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden karşılanmaktadır. Bölgede 2009/10'da 236 bin ha alanda 349 bin ton üretim yapılmıştır. Ortalama pamuk verimi 1273 kg/ha olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 6). Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde en fazla pamuk ekim alanına sahip olan iller Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Adıyaman Gaziantep, Şırnak'tır.

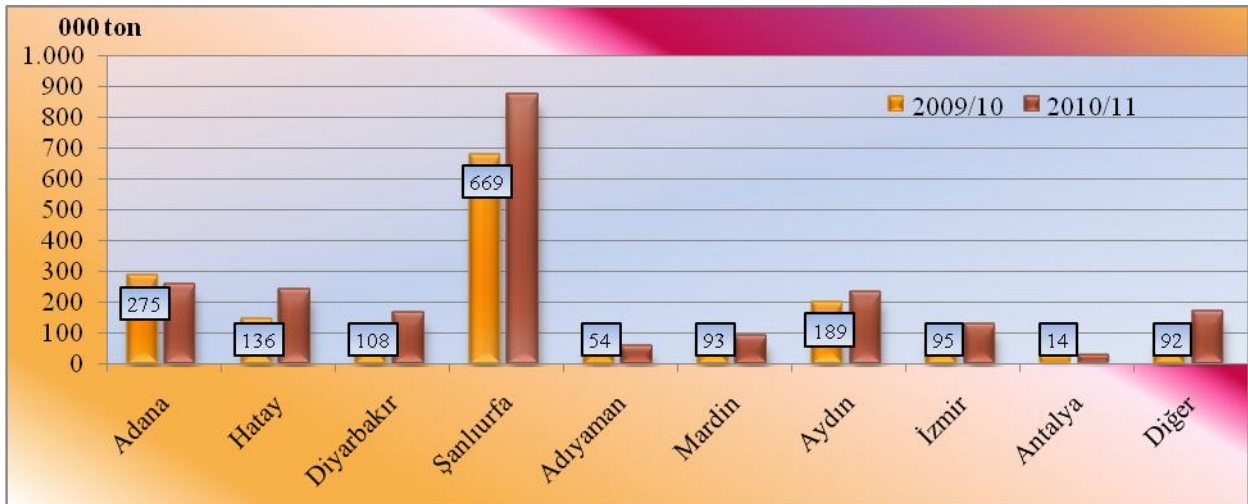

ÇUKUROVA BÖLGESİ, 1980/81 sezonuna kadar Türkiye pamuk üretiminin ve ekim alanlarının yarısını oluştururken, son yıllarda önemi giderek azalmış ekim alanının ve üretimin payı 2008/09'da %19'a düşmüş, fakat 2009/10'da %24'e yükselmiştir. Kimyasal maddelerin aşırı kullanımı, beraberinde uzun yıllar üst üste ekim sonucu ortaya çıkan çevreyle ilgili problemler ve pamuk maliyetinin artması, bölge üreticilerinin tercihlerini getirisi yüksek olan diğer tarımsal ürünlerden yana kullanmalarına neden olmuştur. 2009/10'da bölgedeki pamuk ekim alanı 100 bin ha olup üretim miktarı 170 bin ton, ortalama verim ise 1470 kg/ha'dır. Bölgede, Adana, Mersin, Hatay Kahramanmaraş ve Osmaniye illerinde pamuk tarımı yapılmaktadır.

EGE BÖLGESİ, 2008 yılına kadar Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden sonra en fazla pamuk ekim alanına sahip bölge iken, 2008 yılından sonra ikinciliği Çukurova Bölgesine devretmiştir. Ege pamuğu en kaliteli pamuk

olarak kabul edilir ve tekstilde en çok tercih edilen pamuk çeşididir. Ege pamuğunun elyaf uzunluğu Çukurova ve GAP Bölgesi'nin pamuğuna göre daha fazladır. Dünyada da Ege Bölgesi pamukları sahip oldukları özellikler nedeniyle yüksek kalite imajına sahiptir. 2009/10 sezonunda Ege Bölgesi'nde 81 bin ha alanda 114 bin ton pamuk üretilmiştir. Ortalama pamuk verimi 982 kg/ha'dır. Bölgede Aydın 51 bin hektarlık ekim alanı ile en yüksek ekim alanına sahip ildir. Aydın'dan sonra pamuk üretimi yapan en önemli iller sırasıyla İzmir, Denizli ve Manisa'dır.

ANTALYA BÖLGESİ'nin 1990'lı yılların başına kadar Türkiye pamuk üretiminde %7'lik payı varken bu yıllardan sonra üretimdeki payı hızla düşmeye başlamış ve 2009/10 sezonunda %1 olarak gerçekleşmiştir. Antalya Bölgesi'nde bu sezonda 3 bin ha alanda 5 bin ton pamuk üretimi yapılmış olup ortalama verim 1530 kg/ha'dır.

Grafik 7. Türkiye'de Pamuk Üretimi Yapan Başlıca İller ve Kütlü Pamuk Üretim Miktarları (Ek Tablo 5)

2008 ve 2009 yıllarında yaşanan küresel ekonomik krizin olumsuz etkileriyle pamuğun özellikle üretimi olmak üzere, tüketim ve ticareti sadece Türkiye'de değil tüm dünyada azalmıştır. Ancak Türkiye'de pamuk üretim maliyetlerinin yüksek olması, destekleme primlerinin rakip ülkelere göre durumu, ABD vb. ülkelerin uyguladığı politikalar sonucu dünya fiyatlarıyla rekabet edilememesi sonucu pamuk ekim alanlarında başka ürünlerin tercih edilmesi gibi diğer çeşitli faktörlerin de etkisiyle üretim daha

kritik bir seviyeye gelmiştir. Türkiye, dünyada pamuk üretim ve dış ticaretinde ortaya çıkan gelişmelerden en fazla etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Türkiye'de tekstil ve hazır giyim sektöründeki gelişmelere bağlı olarak pamuk tüketimi hızla artmakta, pamuk üretimi talebi karşılayamamaktadır. Dünyada başta ABD ve AB olmak üzere uygulanan destekleme politikaları sonucunda genel olarak dünya pamuk fiyatları seviyesinde ortaya çıkan düşme eğilimi Türkiye için dış alımı cazip kılmaktadır.

1996 yılında bir taraftan Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi, diğer taraftan AB Gümrük Birliği'nin imzalanması Türkiye'nin dış ticarete serbestleşme sürecine girmesine neden olmuştur. Bu anlaşmaların da etkisi ile 31.12.1995 tarih ve 22510 sayılı resmi gazete ile pamuk ithalatında, AB ve EFTA ülkeleri dışındaki tüm ülkeler için de gümrük muafiyeti uygulanmaya başlamıştır. Bu tarihten itibaren pamukta gümrük vergisinin sıfıra indirilmesi ve ithal pamukların rekabet üstünlüğü elde etmesine bağlı olarak pamuk ithalatı oldukça hızlı artış eğilimine girmiştir.

Türkiye, tekstil ve hazır giyim sektöründeki gelişmelere bağlı olarak özellikle 1990'lı yıllardan sonra önemli miktarda pamuk ithal

etmeye başlamış, daha sonra tekstil ve hazır giyim sektörünün talebine cevap veremediğinden pamuk ithal eden ülke konumuna gelmiştir. Özellikle iplik, dokuma ve hazır giyim sektöründe gerçekleştirdiği yatırım hamlesi sonucunda dünya üretim ve dış ticaretinden aldığı pay itibarıyla dünya ilkleri arasında yer almaktadır. Türkiye pamuk ithalatında Çin'den sonra ikinci sırada olup, tekstil ve hazır giyim sektöründeki yatırım ve ihracata bağlı olarak son 20 yılda giderek artan pamuk ithalatı; 2008/09 sezonunda büyük oranda dünyadaki ekonomik krize bağlı olarak 639 bin tona gerilemiş, 2009/10'da ise bir önceki sezona göre 321 bin ton (%50) artarak 957 bin ton seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Türkiye Pamuk Arz ve Kullanımı (000 ton)

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11 Tahmin	2011/12 Öngörü
Ekilen Alan (000 ha)	591	530	495	420	481	625 ¹
Verim (kg/ha)	1.653	1.636	1.360	1.520	1.700	1.664 ¹
ARZ						
Üretim	977	868	673	638	817	1.032 ²
İthalat	877	711	636	957	729	658 ³
Başlangıç (1 Ağustos) Stokları	575	550	375	331	290	296 ³
Toplam Arz	2.429	2.129	1.684	1.926	1.836	1.986
KULLANIM						
Yurt İçi Kullanım	1813	1.673	1.323	1.603	1.508	1.628 ¹
İhracat	66	81	30	33	32	45 ¹
Toplam Kullanım	1.879	1.754	1.353	1.636	1.540	1.673
Bitiş (31 Temmuz) Stokları	550	375	331	290	296	313 ³
Stok/Kullanım Oranı (%)	30	22	25	18	20	25
Ege Standart-1 (TL/kg)	1,41	1,73	2,07	2,92	5,45	4,10 ⁴

¹TEPGE tahmini

²TÜİK Bitkisel Üretim 2.Tahmini

³ICAC tahmini

⁴2011/12 sezonunun ilk 5 aylık ortalamasıdır (Ağustos-Aralık 2011).

Türkiye'de üretimin tüketimi karşılama oranı incelendiğinde, 2009/10 sezonunda tüketimin ancak %40'ının üretimle karşılandığı ortaya çıkmaktadır. Türkiye pamuk ithalatında, 2009 yılında ABD'nin payı yaklaşık %54 Yunanistan'ın ise %23'dür. Yani, toplam ithalatın yaklaşık %78'i ABD ve Yunanistan'dan karşılanmaktadır (Ek Tablo 15). Özellikle ABD ve Yunanistan 'da uygulanan yüksek oranda desteklemeler pamuk üretiminin hızla artmasına ve uygun fiyatlarla dünya

piyasalarına mal arz edebilmelerine yol açmıştır. İhracatta Kredi Garantisi Programı (GSM-102), ABD pamuğunun Türkiye'ye satışını kolaylaştırmakta ve bu pamuğun pazarda kendine yer bulmasını sağlamaktadır. Türkiye, pamuk ithalatını bu iki ülkeden sonra başlıca Türkmenistan, Hindistan, Özbekistan, Brezilya, Azerbaycan, Suriye, Pakistan ve Tacikistan'dan gerçekleştirmiştir. 2009 yılında yapılan toplam pamuk ithalatının değeri 1.002.939.893 \$'dır (Ek Tablo 16).

Ham pamuk ihracatı, yurt içi tüketim ve bir önceki sezonda devreden stok miktarları ile toplam pamuk arzı ve dış talebe bağlı olarak değişir. Türkiye’de tekstil ve hazır giyim sektörünün yüksek miktarlardaki pamuk ihtiyacı göz önüne alındığında, lif pamuk ihracatının düşük düzeyde kalması kaçınılmazdır. Pamuk ihracatında geçen sezondan bu yana bir değişiklik olmamış 2009/10’da 32 bin ton lif pamuk ihracatı yapılmıştır. 2009 yılında pamuk ihracatı en fazla AB ülkelerine özellikle Polonya, Hollanda, Yunanistan ve Macaristan’a gerçekleştirilmiştir.

2009/10 sezonunda dünya fiyatlarının da etkisiyle, yurtdışında lif pamuk fiyatları %55’in üzerinde bir artış göstermiş, Ege Std-1 ortalama 2,92 TL/kg olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 4). Bu sezonda kütlü pamuk alım fiyatları; Tariş’te 1,018 TL/kg, Çukobirlik’te 0,940 TL/kg, Antbirlik’te ise 1,270 TL/kg’dır. Bu üç birliğin pamuk alım miktarı Türkiye kütlü pamuk üretiminin %2,8’idir (Ek Tablo 10,11,12). Genellikle üreticiler kütlü pamuğu doğrudan çırçır fabrikalarına satmaktadırlar. TÜİK’in verilerine göre; 2009/10 sezonunda ortalama kütlü pamuk üretici fiyatı 1,69 TL/kg’dır (Ek Tablo 14). Çırçırda randıman oranı, Ege

pamuğunda %41, GAP Bölgesi pamuğunda %39 ve Çukurova Bölgesi’nin pamuğunda %38 civarındadır.

Girdi Tarımsal Destekleme ve Yönlendirme Kurulu tarafından 2009 yılı pamuk ürünü için prim miktarı sertifikasız tohumluk ile üretilen pamuk için 0.35 TL/kg, sertifikalı tohumluk ile üretilen pamuk için ise 0.42 TL/kg olarak belirlenmiştir (Ek Tablo 13).

Pamuk arzı; üretim, ithalat ve başlangıç stoklarının toplamından oluşur. Türkiye’deki lif pamuk arzı 2009/10’da 1,926 milyon ton olarak gerçekleşmiş ve sezon 290 bin ton stokla kapanmıştır. Devreden stok arz ile kullanım farkından oluşur. Pamuk kullanımı, sanayide kullanım ve ihracat kalemlerinden oluşur. 2009/10 sezonunda, 1,603 milyon ton pamuk sanayide kullanılmış, 33 bin ton ihracat yapılmış, dolayısıyla toplam kullanım 1,636 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Stok/kullanım oranı bir önceki sezona göre %7 azalmıştır (Tablo 2). Üretimin sabit kalmasına rağmen tüketimin artması ve aradaki açığın ithalat ve stoklarla sağlanmaya çalışılması stok/kullanım oranının düşmesine neden olmuştur.

Tablo 3. Türkiye Pamuk Arz ve Kullanımı (000 ton)

	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011 Tahmin	2011/2012 Öngörü
Ekilen Alan (000 ha)	591	530	495	420	481	625 ¹
Verim (kg/ha)	1653	1636	1360	1520	1700	1.664 ¹
ARZ						
Üretim	977	868	673	638	817	1.032 ²
İthalat*	1.267	1.167	961	1.484	1.326	1.158
Pamuk	877	711	636	957	729	658 ³
Tekstil ve Konfeksiyon	390	456	325	527	597	500 ¹
Başlangıç (1 Ağustos) Stokları	575	550	375	331	290	296 ³
Toplam Arz	2.819	2.585	2.009	2.453	2.433	2.486
KULLANIM						
Yurt İçi Kullanım	1.114	1.166	856	1.365	1.352	1.278
İhracat*	1.155	1.044	822	798	785	895
Pamuk	66	81	30	33	32	451
Tekstil ve Konfeksiyon	1.089	963	792	765	753	850 ¹
Toplam Kullanım	2.269	2.210	1.678	2.163	2.137	2.173
Bitiş (31 Temmuz) Stokları	550	375	331	290	296	313 ³
Stok/Kullanım Oranı (%)	49	32	39	21	22	25

¹TEPGE tahmini

²TÜİK Bitkisel Üretim 2. Tahmini

³ICAC tahmini

*Tablo’daki ithalat ve ihracat kalemleri pamuk eşdeğeri olarak hesaplanmıştır(Bkz. Ek Tablo 7 ve 8).

2009/2010 pamuk üretim sezonuna ait ve TÜİK'ten alınan ithalat ve ihracat verileriyle pamuk eşdeğeri olarak Enstitümüz tarafından hesaplanan Türkiye'nin pamuk arzı ve kullanımı tablosuna (Tablo 3) bakıldığında; toplam pamuk ithalatının bir önceki yıla göre %54,4 arttığı ve 1,484 milyon ton olduğu görülmektedir. Toplam pamuk ithalatı miktarının 957 bin tonunu lif pamuk, 527 bin tonunu ise tekstil ve hazır giyim ürünleri oluşturmaktadır. Bu dönemde stoklar 331 bin ton ile başlamış ve 290 bin ton ile sona ermiştir. Bir önceki sezon %39 olan stok/kullanım oranı %21'e gerilemiştir. Toplam arz 2,453 milyon ton olarak hesaplanmıştır.

Türkiye'nin pamuklu tekstil ve hazır giyim ürünlerini de içeren toplam pamuk kullanımı 2009/10 üretim yılında yaklaşık 2,2 milyon ton seviyesine ulaşmıştır. Buna göre toplam kullanımda artış %29'dur. Toplam pamuk ihracatının 33 bin tonu lif pamuk olarak gerçekleşmiştir. Pamuklu tekstil ve hazır giyim ihracatı yoluyla (yani işlenerek) ihraç edilen pamuk miktarı ise 765 bin tondur. Bir önceki sezonun rakamları ile karşılaştırıldığında pamuklu tekstil ve hazır giyim ihracatında %3,4'lük azalma göze çarpmaktadır.

TÜRKİYE'DE TAHMİN: 2010/2011

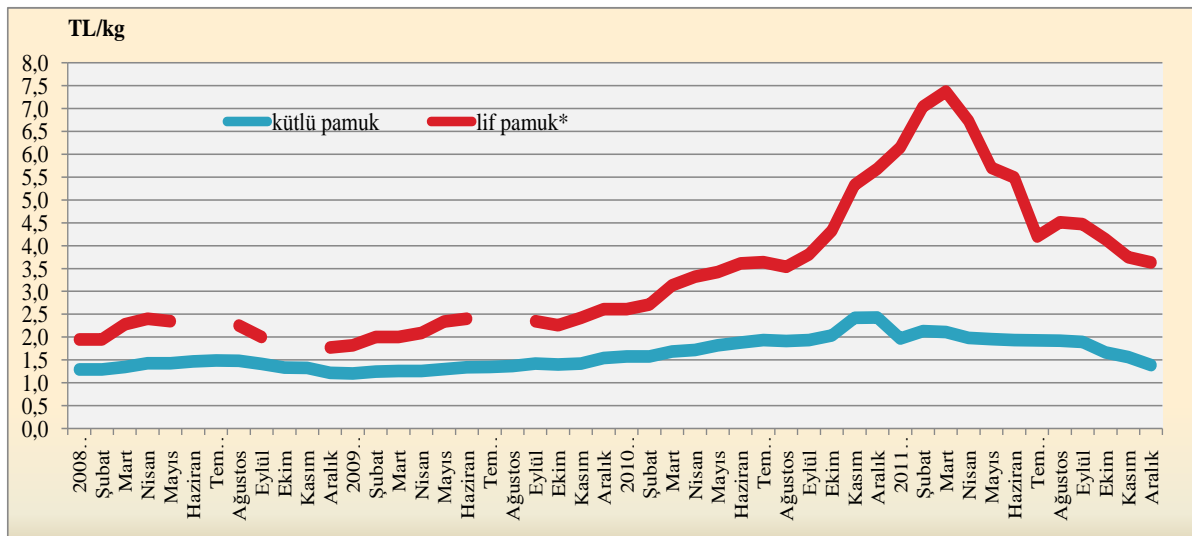
Türkiye'de 2010/11'de pamuk ekim alanları %15 artışla 481 bin ha olmuştur. Ekim alanlarındaki artışa neden olarak bir önceki sezon artmaya başlayan pamuk fiyatları gösterilebilir. Türkiye'nin toplam lif pamuk üretiminin %28 artarak 817 bin ton'a ulaştığı, lif veriminin ise bir önceki sezona göre %11,8 oranında artarak 1700 kg/ha olduğu tahmin edilmektedir (Tablo 2). Sertifikalı tohumla üretilen pamuğa %10 destek primi verilmesi ve bu sayede sertifikalı tohum kullanımının %85'e yükselmesi pamukta verim artışının önemli nedenlerindedir.

Bu sezonda pamuk ekim alanı, üretim ve verimin tüm bölgelerde arttığı tahmin edilmektedir. Tahmin edilen pamuk üretim miktarı Çukurova Bölgesi'nde 201 bin ton, Ege Bölgesi'nde 144 bin ton, Antalya Bölgesi'nde 7 bin ton, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 464 bin ton'dur. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Türkiye pamuk üretimindeki payı bu sezon %57'ye yükselmiştir. Bu bölgeyi sırasıyla Çukurova (%25), Ege (%18) ve Antalya (%1) bölgeleri izlemektedir (Ek Tablo 6).

2010/11'de üretimde görülen artış ve küresel pamuk fiyatlarının aşırı yükselmesi sonucu talepte yaşanan daralmadan dolayı, Türkiye'nin

pamuk ithalatı bir önceki sezona oranla %24 azalmıştır. ABD bu sezon da %50'lik payıyla Türkiye'nin ilk sıradaki pamuk pazarı olmaya devam etmiştir. Bunu Yunanistan, Türkmenistan, Suriye ve Hindistan takip etmiştir. Türkiye'nin pamuk ihracatının ise, yerel talebin yüksek olmasından dolayı 2009/10 üretim yılına göre önemli bir değişim göstermeyerek 32 bin ton seviyesinde gerçekleşmiştir. İhracatın yaklaşık %27'si İtalya'ya, %16'sı ise Polonya'ya yapılmıştır (Ek Tablo 15,17).

Türkiye'de pamuk fiyatlarında 2009/10'da başlayan yükselme 2010/11'de hızını artırarak devam etmiştir. Ege Standart-1 pamuğu 2010/11 sezonuna 3,54 TL/kg ile başlamış Mart ayında %108 oranında artışla 7,37 TL'ye yükselmiş Temmuz ayında ise sezonu 4,20 TL/kg ile kapatmıştır. Bu sezonda ortalama Ege Standart-1 pamuk fiyatı bir önceki yıla göre %87 artışla 5,45 TL/kg olmuştur. Türkiye pamuk fiyatlarındaki değişim dünya pamuk fiyatlarındaki değişimlere paralel olarak gerçekleşmiş olmakla birlikte, Türkiye fiyatları 2011 yılına kadar dünya fiyatlarının üzerinde seyretmiş 2011 yılı Ocak ayından itibaren ise Ege Standart-1 pamuk fiyatları Cotlook A Endeks ve ABD Memphis pamuğu fiyat kotasyonlarının altında kalmıştır (Ek Tablo 4).

Grafik 8. Türkiye'de Kütlü (Üretici, 2003 Temel Yılı) ve Lif (İTB, Ege Standart-1) Pamuk Fiyatları

* kesikli olan yerlerde fiyat verisi yoktur.

Kütlü pamuk üretici fiyatları; dünya fiyatlarına paralel olarak 2009/10 sezonundan itibaren yükselmeye başlamış, 2010 yılının Aralık ayında en yüksek seviyesi olan 2,43 TL/kg seviyesine yükselmiştir. Bu tarihten itibaren ise azalmaya başlamış 2011/12 sezonunun Aralık ayında bir önceki sezonun aynı ayına göre %75 azalma ile 1,39 TL/kg'a gerilemiştir(Ek Tablo 14).

Türkiye'de tekstil ve hazır giyim sanayisi, milli gelirin %8'ini, sanayi istihdamının %16'sını ve tüm ihracatın %18'ini oluşturan Türkiye ekonomisi için en önemli sektörlerden biridir. Tekstil ve hazır giyimde Türkiye Avrupa Birliği'nin Çin'den sonra ikinci en büyük tedarikçisidir, ayrıca dünyanın sekizinci en büyük tekstil ihracatçısı ve dördüncü en büyük hazır giyim ihracatçısı konumundadır (<http://www.itkib.org.tr>).

Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından açıklanan verilere göre, Türkiye'nin tekstil ihracatı 2010 yılında 2009 yılına kıyasla %18,4 artışla 6,5 milyar dolara, hazır giyim ihracatı ise %10,1 artışla 14,6 milyar dolara ulaşmıştır. Tekstil ve hazır giyim sektörü birlikte değerlendirildiğinde, 21,2 milyar dolarlık toplam ihracat rakamı ile genel ihracattaki payının yaklaşık %19 olduğu ve Türkiye'de en fazla ihracat yapan sektör konumuna yükseldiği anlaşılmaktadır. Türkiye toplam hazır giyim ihracatının %80'i, tekstil ihracatının ise %46,4'ü AB-27'ye yapılmıştır(<http://www.itkib.org.tr>).

Türk tekstil sanayisi 2010 yılında Avrupa Birliği'nden gelen siparişlerle beraber bir talep

patlaması yaşamıştır. Çin ve Hindistan'da yerel talepte ve üretim maliyetlerinde yaşanan artışlar bu ülkelerin daha çok yerel piyasalara yönelmesine ve uluslararası piyasaya açılmamalarına neden olmuştur. Mevcut veriler de Türk tekstil ve hazır giyim piyasasının 2010 yılında büyük bir yükseliş yaşadığını göstermektedir. Buna neden olarak; yüksek kalitedeki Türk tekstil ürünleri, Türkiye'nin coğrafik konumu, hızlı sipariş teslimi ve tüm bunların gelişmiş tasarımla birleşmesi gösterilebilir. Ayrıca uluslararası pamuk fiyatlarının yüksek olması Amerikan Doları'yla alış-veriş yapan Uzakdoğu ülkelerinin de üretim maliyetlerini arttırmıştır. Türk tekstil sanayisi ise hammaddeyi Amerikan Doları olarak alırken Avrupa Birliği ülkelerine tekstil ürünlerini Euro olarak satmış, ayrıca Türk tekstil üreticilerinin uzun vadeli pamuk alım anlaşmaları yapmaları onların fiyat yükselmesinden daha az etkilenmelerini sağlamıştır.

2010/2011 pamuk üretim sezonuna ait ve TÜİK'den alınan ithalat ve ihracat verileriyle Enstitümüz tarafından pamuk eşdeğeri olarak hesaplanan Türkiye'nin pamuk arzı ve kullanımı tablosuna (Tablo 3) bakıldığında; toplam pamuk ithalatının 1.326 bin ton olduğu, bunun 729 bin tonunun lif pamuk, 597 bin tonunun ise pamuklu tekstil ve hazır giyim ürünlerinin oluşturduğu anlaşılmaktadır. Toplam pamuk ihracatı ise 785 bin ton olarak hesaplanmış olup bu miktarın 753 bin tonu pamuklu tekstil ve hazır giyim ürünleri ihracatı, 32 bin tonunun ise lif pamuk ihracatı olduğu tahmin edilmektedir (Tablo 3).

TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ: 2011/2012

2011/12'de Türkiye'nin pamuk ekim alanının yaklaşık %30 artarak 625 bin hektar, pamuk üretiminin de %26 civarında bir artış göstererek 1,032 milyon ton seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir (Tablo 2). Pamuk fiyatlarının hem yurtiçinde hem de dünyada rekor seviyelere ulaşması ve tekstil sanayisindeki artan talep, pamuk ekim alanlarının ve pamuk üretiminin artmasındaki en önemli sebeplerdir. Pamuğa verilecek prim desteğinin belli olmamasına rağmen, pamuk fiyatlarının yurtiçinde ve dünyada rekor seviyelere ulaşmasının, bu sezon da pamuğun getirisinin yüksek olacağı umutlarını arttırdığı ve pamuk ekilebilen tüm alanlarda çiftçilerin mısır ve buğday yerine pamuk ekmeyi tercih ettikleri tahmin edilmektedir. Son yıllarda pamuğun tarla ve çırçır veriminin yükselmesi de çiftçileri pamuk ekmeye yönlendirmektedir.

Üretimde beklenen artış sonucu bu sezon, pamuk ithalatının yaklaşık %10 oranında düşeceği, ihracatın ise %40 oranında artarak 45 bin ton olacağı öngörülmektedir. Tekstil sanayisinin yüksek kapasitesi nedeniyle yurtiçi kullanımın %8 artarak 1,628 milyon ton'a toplam kullanımın ise 1,673 milyon ton'a yükselmesi beklenmektedir. Pamuk üretiminde öngörülen artış sonucu, üretimin tüketimi karşılama oranının %81 olacağı tahmin edilmektedir. Beklenen dönem sonu stoku ise 313 bin ton'dur. Stok/kullanım oranının %20'den %25'e çıkacağı öngörülmektedir (Tablo 2).

2011/12'de düşeceği öngörülen pamuk fiyatlarının, bir önceki sezon ortalaması 5,45 TL/kg iken bu sezondaki ilk beş aylık ortalama Ege Standart-1 pamuk fiyatı %33 azalışla 4,10 TL/kg'dır (Ek Tablo 3).

EK TABLOLAR
